

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Izbeja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petlitrsnica 30 vin., pogojen prostor 1 K; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Posamezna številka stane 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Sklepi železničarskega shoda.

Stavka odgodena. Uvedo se pogajanje z vlado.

Sinočnji shod železničarjev je lasno dokazal izbornu disciplino v železničarski organizaciji. Železničarji so stali pred stavko, ker jim je vlada neugodno odgovorila in šele po padcu, oziroma dopustu ministra Vulovića se je vlada nklonila na intervencijo pokrajinskih vlad, ter izjavila, da se hoče pogajati z železničarji. Železničarji bodo porabili skrajni pomoček stavko v skrajni sili. Zato pa ne odklanjajo ponudeno roko vlade za pogajanja; vedo, da utegne imeti njih stavka dalekosežne posledice, a so previdni in previdni. Ker železničarji nujno potrebujejo pomoči, so pogajanja nuja, vsaj najnujnejše stvari, kakor nabavni prispevek, pa se morajo dovoliti takoi. Železničarski boj je mezdni boj, ne politični. Za pogajanja so se izjavili tudi hrvaški in drugi tovariši v SHS državi.

Na shodu je poročal v imenu centralnega vodstva, sodr. Kopač, ki je priporočal, da se stopi v pogajanja z vlado. Pogajanja se prično že jutri v Belgradu. Izvajanjem sodruga Kopača, kakor tudi vseh drugih govornikov (ss. Makovec, Žorža, Perdan, Satler itd.) ki so ob razmotrivanju položaja, naglašali, da železničarji ostanejo pri svojih zahtevah, da ohranijo enako slogo in solidarnost kakor doslej, za boj, ki morda še ni trajno odložen, so zborovalci burno pritrjevali.

Centralni odbor je predložil shodu naslednjo resolucijo:

Za narodov blagor.

»Narodovi« vzorci.

Pri »Narodu« se je osnovalo posebna družba, ki je vzela v zakup vse, kar je po slovenski zemlji pristo neumnege. Ker je domača produkcija te vrste blaga precej razsežna in bogata, hočejo imeti na tem polju absolutni monopol, prvi in glavni patent, tako da je v tem pogledu vsaka konkurenca ž njimi enkrat za vselej izključena. Da bo to njihovo pristno narodno podjetje silno progovitalo ter tudi v duševni smeri blagodejno uplivalo, je enkrat ena. Saj so sodelovalci »Naroda« — razun dr. Tavčarja — tako brihtni ljudje, da se lahko skrivajo pred njimi vsi tisti osli, ki so se po razpadu avstrijske fronte na Piavi zatekli zavestno in velikodušno v naše gostoljubne kraje. In ker je navada vsakega solidnega podjetja, da pošlje občinstvu na ogled svoje najboljše vzorce, tako nam je »Narod« kakor običajno razgrnil pred našimi začudenimi očmi nekaj svojih najpopolnejših tipov »Slovenskega inteligenta« — proletarca, enega »tudi socialista«, itd. Pogrešali smo »Rodoljuba iz dežele«, »tudi klerikalca« ter »Enega za vse«. Upamo, da pridejo na vrsto. Če bomo kaj naročili, ne vemo, o ceni sami pa se ne bomo gotovo prepirali, saj imamo edino na tem polju nadprodukcijo.

»Narod« in sovjeti.

»Slovenski inteligent« — proletarec« je menda človek velikih ušes, kar ga spravlja hudo iz ravnotežja. Napoveduje namreč na podlagi idealizma, moči in pesti srdit boi vsem — »uhom«. Iztaknil je, da je naš verjenik Prepeluh s svojo izvršilno naredbo glede delavskih sosvetov v podjetjih z nad 50 delavci, vpeljal uradno organizacijo ruskih sovjetov v Slovenijo ter delni komunizem in boljševizem. Brr... V dokaz tega ponuja občinstvu nekaj cvetk te famozne naredbe. Smeti je le ta, da ga je občinstvu po glasu in po ušesih takoj spoznalo in ne mara za njegove

»Dne 15. aprila 1919. v hotelu Unionu v Ljubljani zbrani železničarji sprejmejo predlog centralnega vodstva, da izvoli delegate, ki se naj pogajajo z vlado ob navzočnosti hrvaških delegatov. Ta delegacija naj odpotuje jutri v spremstvu poslanca Kopača v Belgrad.

Delegaciji se nalaga, da prekine pogajanja v trenutku z vlado, ko uvidi, da ne vodijo pogajanja k cilju. Shod izraža centralnemu vodstvu. Splošne žel. organizacije za Jugoslavijo za dosedanje posredovanje najiskrenejšo zahvalo.

Isto velja soc. dem. klubu v Belgradu, ki je v parlamentu zastopal težnje železničarjev.

Shod pozdravlja gibanje cestnih železničarjev, ki stoje v boju za dosedo svojih upravičenih zahtev in jim izraža svojo proletarsko dolžnost.

Resolucija je bila sprejeta z veliko večino. Kot delegata za pogajanja sta bila izvoljena sodruga Juhart in Makovec.

Shod je uspel, bila je dvorana polna in galerije. Dasi je vrvelo med poslušalci, se je vendar končno doseglo soglasje v nadaljni taktiki, kar priča trezno preudarnost železničarjev.

Naloga vlade je sedaj, da se ne igra več z ognjem, marveč, da ugodi opravičenim zahtevam železniških uslužbencev. Disciplina in solidarnost njih je na straži!

predlanske cvetke. Smeje in krohota se mu v obraz, mesto ploskanja se sliši tuintam krepak živjig. Razjarjen žuga z vstopom v organizacijo svojih sovrstnikov, v narodno socialno zvezo. Tableau.

Neki proletarec, ki ni hvala bogu »Slovenski inteligent« pa komentira stvar tako:

Dosedaj smo bili delavci v tovarnah izročeni milosti in nemilosti podjetnikov in njegovih hlapcev. O nas so smeli govoriti in odločevati drugi, mi nikoli. To je imelo običajno v posledici, da je prišlo do neprijetnih bojev, do stavk, itd. Marsikateri tak nobenemu zaželjeni pojav, pa bi se bilo lahko preprečilo v naš dobrobit in v večjo korist podjetja, ako bi bili smeli pravočasno urediti nesoglasja, medsebojne pravice in dolžnosti. Izvedeli smo, da je na Anglškem in drugod, kjer ne gledajo podjetniki nič manj na svoje žone interese, navada, da izvolijo delavci večjih podjetij nekaj zaupnikov, ki jih zastopajo pri vodstvu obrata ter v njihovem imenu spotoma urejuje medsebojne neprilike. Dokazalo se je, to v prvi vrsti v interesu industrije in miru samega, ker se tako pravočasno prepreči marsikatera neljube pretrese. Izkazalo se je, in tudi gospod Wilson je menda tega mnenja, da je taka vrsta previdne socialne politike za podjetnike zelo priporočljiva, da ne pride prezgodaj in prehitro do boljševiških eksperimentov. Ta »Narodov« vzorec domače nadprodukcije pa pravi, da hočemo mi s tem delati že take eksperimente, pa ne v niti, da sede v deželni vladi tudi zastopniki tiste stranke, ki njega eksibiralo v svojem glasilu, in se potemtakem zaganja tudi proti lastnim ljudem, če kritizira naredbo, ki je delo deželne vlade Avša. V brezpomemben nič se on ne bo nikoli vrnil, ker je in ostane snloh samo nič. Naj ga izvole za predsednika Zveze!

Kam plovejo mi, in kam plovejo »Narodovi« »Tudi socialisti«. »Narodov« »Tudi socialist mora biti po poklicu mežnar, ker poudarja že od vsega začetka, da je treba sli-

šati oba zvona. Da je on že po naturi za vse zvonove, mu verjamemo, saj kakor je ob priliki »Tudi i socialist« je lahko obenem »Tudi i liberalce«, ali pa »Tudi i klerikalce«. Nam pa ne gre pri stvari ne za ta zvon, ne za drugi, ne za lastni, ne za tuji, ne za zvon, »Tudi i socialist«, ne za njegovo cinglanje o Kollmanu, nam gre za nekaj drugega, važnejšega, nujnjšega. Gre nam za vprašanje, če sme vojaška oblast kratkoma samovoljno aretirati civilno osebo, tudi pot m, ko ni našel sodnik nobenega povoda za njegovo aretacijo. Za to nam gre, edino za to. Za »Tudi i socialist« iz Radovljice bo to morda postransko vprašanje, za nas to ni, in ni — to lahko rečemo — niti za liberalno, niti za klerikalno stranko. V bistvu vprašanja samega smo vsi enega mnenja. Ali nas sedaj ta najslabši tip »Narodovih« vzorcev razume?

Ce ne, naj počaka. Zna se pripetiti, da bo taisto načelo, ki zagovarjamo mi pri stvari sami, zagovarjal tudi »Narod«.

Slovensci smo specialiteta

»Narodov« štrajk.

Štrajka ni še, pa je to »Narodu« menda silno nevešč. Zato te oblagodar z uvodnikom, ki te pusti na pol mrtvega. Sestavlja ga na način, da morajo prizadeti delavci izgubiti zaedno trohico potrpjenja. Mesto, da bi pokazal mirno in stvarno na nevarnost, ki nam preti z ozirom na zunanepolitični položaj in na notranje gospodarske in aprovizačne razmere, ako stavka izbruhne, ti poda strasten, žaljiv opis, ki izzveneva v zmagoslavnem spevu v polomu boljševizma. Taktike in uvidevnosti ni bilo pri »Narodu« še nikoli. Če prečita »Narodovo« kanonado železničar, ki zasluži reči in piši 2 kroni in 40 vinarjev dnevno, ga mora prejeti sveta jeza, da bi zares stavkal. Je praznega želodca, ker nima zaslužka, pa mu »Narod« pripoveduje, da je pravzaprav poln nemškega in laškega denarja. Stara pesem! Vemo za njen izvor, in vemo tudi, kaj zasleduje. Če bi se bila deželna vlada postavila brez razlike na komodno stališče »Narodovega« članarja, ki je rešil vprašanje in odstranil nevarnost s tem, da je enostavno proglasil vse železničarje prodane zunanjim sovražnikom, bi bila stavka izbruhnila že pred enim tednom, in ne bi bil s svojim pisarjenjem prav nič dosegel. Saj če je stavka naročna in plačana, je naravno, da se mora tudi izvršiti. Čudimo se le, da delavstvo toliko čaka. Najbrže so ga Italijani slabo plačali.

In da imajo železničarji včlike simpatije za Italijane, zlasti potem, ko so izgnali njihove tržaške tovariše, je vendar stara stvar.

Z eno besedo: Vse je mogoče, samo, da bi bili železničarji zares slabo plačani, in da čakajo pokorno že pet let na izpolnjenje svojih zahtev, to ne sme in ne more biti.

Pravzaprav, če jih je Avstrija vodila za nos, zakaj bi jih ne tudi lastna vlada. Naravno.

Mi, ki gledamo na stvar, kakoršna v resnici je, in skušamo preprečiti hujše, smo seveda hujskači. Sreča, da smo potrpežljivi, tako potrpežljivi, da čitamo celo nekatere »Narodove« članke. In s tem je vse povedano. Revolucije očitno še ne bo.

Rr. Tavčarju.

Žal nam je, da je Vaš članek zagledal luč sveta ravno v dnevu, ko je bil »Narod« slovesno posvečen politiki rodoljubov iz dežele. Niste zaslužili take usode. Pri Vašem članku se čitatelji šele oddahne. Niste popravili zmot, v katero ste zašli v Vašem prejšnjem članku o stanovanski naredbi. Ali nekaj je v tem članku, kar je človeku v tem težkem času silno drago: duhovitost! Pravijo da je to lastnost zrelih, močnih duhov, koji so po dolgih in težkih izkušnjah spoznali, da je filozofično presojanje vsega dejanja in nehanja tega klavnega življenja najboljše vodilo. Videli ste vso tragiko današnjih dni, videli tragiko gospoda župana mesta ljubljanskega, ki nima

nadprodukcije hiš, kakor ima »Narod« nadprodukcijo sodelovalcev, ki pa bi moralo vendar preskrbeti streho vsem onim srečnim ali nesrečnim zemljanom, ki se zatekalo iz vseh koncev in krajev za slovensko prestolico. Vas skrbi usoda teh ljudi in usoda tistih, ki imajo hiše v zakup večinoma še od časa, ko ste bili izvoljeni za župana. Sami uvidevate, da se težnje in potrebe enih in drugih ne dajo spraviti v sklad, pa nam obupno ponujate svoje življenje, da nam bo — krvoločnežem — skuhan zajutrek iz takoiimenovanega »modrega graha«.

Hvala, gospod župan! Vašo ponudbo odklanjamo. Izbrali bi rajši drugo, hujšo kazen. Odvzeli bi Vam neusmiljeno župansko oblast in čast in Vas obsodili, da nas osrečite čimprej s prav debelo knjigo vaših povesti. S tako knjigo pod pazduho bi Vam mi, ki nismo hišni posestniki, blagohotno prizanesli, tudi če nas pustite brez strehe. Brez komplimenta.

Ce pa nas pustite brez strehe in brez knjige, moramo odločno protestirati.

Dobili smo članek, ki je zgovorno izražal mišljenje in čustvovanje tistih, ki menijo, da potrebujejo, četudi so plebejske slovenske krvi, nekaj kvadratnih metrov kritega prostora, da se obvarujejo dežja in odpočijejo. Vi ste pa bili mnenja, da je treba predvsem varovati interese onih, ki imajo preveč prostora, preveč hiš, preveč vsega. Vaša stvar. Konstatiramo samo, in s tem je Vašemu članku odvzeta glavna podlaga, da imamo nešteto naredb, ki niso zakon, pa jih vseeno uvažujete. Da Vam ni šlo pri stvari za formalno vprašanje, marveč za vsebino, je tako res, kakor je res, da niste pisali slabih knjig.

Bojite se, da bi naše pisanje razburilo ljudi. Naše besede so jim komaj uteha, tolažilo. Da razburite še bolj človeka, ki je prišel — recimo — iz zasedenega ozemlja, odkoder so ga Lahii odgnali, z družino in otroci, in je po cele mesece tu brez stanovanja, ne zadostuje vse grde in lepe besede Prešernovega jezika. Pač pa zadostuje polovico takega članka, kakor ste ga napisali Vi pod naslovom »Boljševizem od zgoraj«. Prepričajte človeka, ki ne ve kam položiti svojega rojstva kosti, da nam morajo biti predvsem sveti in interesi hišnih posetnikov. Vaš članek je bil zares »Boljševizem od zgoraj«. Naj Vam bo greh duhovito odpušen in življenje prihranjeno. Če boste kedaj iskali sami stanovanje po Ljubljani — kar Vam absolutno ne privoščimo — boste pač drugačnih razzorov.

Slovenski profesor in solidarnost.

Neko specijelno, specifično, rekel bi partikularistično ulogo igra v slovenskem javnem življenju srednješolski profesor. Obručač ga na to ali na ono stran, njegovo razmerje napram strankam in uradniškim skupinam ostane zagonetka, pa to ne vsled eventualno komplicirane narave, ali zamotanega značaja, temveč le vsled svoje silno pasivne vloge napram zunanjim utisom. Da se ta unicum, družaben element brez prave organizatorične eneržije še bolj osvetli, ga primerjajmo z drugimi stanovii.

Vzor organizaciji je bil in je delavec. Sola mu je nudila le malo omike, in iti je moral že v nežni dobi v tovarno oziroma delavnico. A kaj ga je organiziralo v tako trdno, tesno združeno, nepremagljivo falango, da lahko danes nastopa tako svestno s krepkimi zahtevami in jasnim programom? Delo. V delu si je koval značaj, trdil nazore in si iz njega izklesal najdragocenejši zaklad in zlahtnejši biser, to je neomajano solidarnost, ki prepaža z isto silo čevljarskega učenca kot delavskega organizatorja.

Večni boji za svobodo in ostanek mu dokazujejo, da se mora strniti le v mogočno armado, ker bi tratil neplodnosno svoje sile, ko bi ho-

tel butati v zid sam s svojo pestjo. Bolelo bi ga samo in rogali bi se mu.

Nekako isto stališče zavzema slovenski učitelj. Bil je dolgo let uboga slovenska para brez primere, Garal je v pravem pomenu besede od zore do mraka. Po trudopolnem delu v šoli je letal po postranskih zasluzkih, eventualno tudi na svojo živio opravljat težka dela. A ta neprestan boj za obstanek, vedno pomanjkanje in revščina ga je silno utrdila v značaju, volja mu je postala železo in ker je videl, da sam doseže le brce, se je organiziral in danes je solidarnost vrliina učitelja, brez koje si tega duševnega delavca misliti ne moremo.

A zasebni uradniki?

Glej in občuduj jih! Kako enoglasno stavijo svoje zahteve po boljšem socialnem in materijelnem položaju. Vsi za enega, eden za vse.

In kaj je z državnimi uradniki? Veliko manj zmisla imajo za pomen organiziranja. Vzrok morda tiči v tem, da jim je bil državni aparat, sobesno juristom — vedno bolj naklonjen in je vsak državni uradnik vedno vsaj upal, da napravi karijero, po ravni poti ali pa po ovinkih. Krivi so bili tudi posedujoči sloji, ki so mladim doktorjem rimili svoje hčere s primernimi dotami. Na ta način se je marsikateremu državnemu uradniku odvzel boj za vsakdanji kruhek.

Vesel pojav pa je, da se je v zadnjem času, vsaj nižje državno uradništvo krepko postavilo na noge in se ločilo od takozvanega višjega uradništva. Popolnoma umljivo je, da ima sodniški sluga druge težnje in skrbi, kot njegov šef — sodniški svetnik.

Kaj pa počne slovenski profesor? To ti je revež kot eksolent: večleten suplent, oženjen, oče mnogih otrok.

Izmogzanega na duši in na telesu, brez duševnega odpora, ga vidiš klaverno hoditi po ulici. Kot revež gre v šolo, se tam ubija z dijakii, še hvaležen, da ga učenci marajo in gre zopet kot isti revež po dokončanem »šihču« v krog svoje sestradane dece. In kdo je kriv? Drugi in sam. Kako drugi?

Za slovenske profesorje obstoja kot nekaka stanovska organizacija društvo slovenskih profesorjev. Večina profesorjev že ve, da ta organizacija ne odgovarja več sedanjim potrebam, a ista večina si ne upa oziroma noče dregniti v to sršenovo gnezdo.

1. Odbor sestoja iz članov, izmed kojih bi eventualno nekateri hoteli pomagati stanovskim tovarišem, a si ne upajo ali pa ne znajo ob pravem momentu zastaviti svoje besede.

2. V društvu imajo oziroma si jemljejo glavno besedo gospodje, ki so delavni na takozvanem znanstvenem polju. Kdor ne prinese v društvo s seboj kakšne brošurice, ki jo je spisal oziroma prepisal, tega se potisne ob steno.

To so nezdrave razmere in se morajo temeljito preurediti. V odbor spadajo možje, ki imajo eneržijo, na zunaj solidarno nastopati in ne večji kunktatorji, ki le cincajo sem in tja. Znanstveniki naj bodo sicer dobrodošli, a naj ne kujelo iz teh od narave jim podeljenih zmožnosti privilegijev.

Višja gosposka za slovenskega profesorja je višji šolski svet in temu podrejeni nadzorniki. Po javnosti se je mnogo pisalo in govorilo o nadzornikih Beziaku in Opeki. Zastarela sta, ad akta ž njima! Tretji v tej prijetni družbi je nadzornik Poljanec, mož pristnega, starega avstrijskega kalibra. Ta mož bi spadal v naravosloven kabinet bodoče univerze kot profesor ali pa kot model človeka brez krvi in srca. Ta gospod se je napilil po vrsti vseh avstrijskih šolskih paragrafov in jih ob vsaki priliki zdrda, kadar pride k njemu uboga profesorska para, ne prosit protekcije, ampak iskat pravice. Njegov stereotipen odgovor se glasi: če bi se enemu ugodilo (pravila storjena krivica), bi se moralj vsem. Ja za boga milega, zakaj

pa ne vsem? Vskadno, ki ga je Avstrija preganjala, naj bi našel v Jugoslaviji vsaj merico pravice! To bi bilo vendar-le v redu!

Profesorsko društvo v sedanji sestavi, kot nekaka cokolja za vsak energični nastop v javnem življenju in višji šolski svet s svojimi modeli za nadzornike, sta stalni oviri za svobodno razvoju in nastop slovenskega profesorja. Ena kakor druga liba se pa dá temeljito popraviti. V profesorsko društvo več mlajših agilnih moči in nadzornike-modele nadomestiti z značajnimi možmi, plemenitega značaja in čutečega srca! Tudi takih je!

To so razne okolščine za preseljevanje profesorskega položaja, a ne edino merodajne. Slovenski profesor naj preštudira tudi samega sebe in premljuje o notranjih vzrokih tega neumevanja potrebe za skupen nastop slovenskih profesorjev napram parlamentu in napram javnosti.

Torej, slovenski profesor, posnemaj vzgled delavca in učitelja, organiziraj se in bodi odločen! Reorganiziraj si svoje stanovsko društvo in potem nastopi solidarno s stanovskim tovariši, ki imajo misel in voljo, delovati pri zboljšanju gmojnega in socialnega položaja! Nastopaj pa solidarno tudi z drugimi organizacijami, ki imajo namen, preurediti človeško družbo in s tem pomagati slovenskemu profesorju!

Eden izmed mnogih.

Zveza narodov.

LDU. Pariz, 14. (DunKU.) Kakor poroča »Reuterjev urad, je sedaj objavljen načrt za zvezo narodov. Uvod načrta utemeljuje, da je zveza narodov potrebna, da se omogoči mednarodno skupno delo v obrambo miru. Zveza narodov bo obsegala: a) vse vojskuloče se države, ki so navedene v listini, dodani načrtu; b) vse nevtralne države, ki so istotako navedene; c) v bodočnosti vsako državo, ki se samovoljno. Te se sprejmejo v zvezo, ako privolita v to dve tretjini prejšnjih članov zveze. Zveza bo poslovala v skupščinah, katerih se bodo udeleževali po trije zastopniki vsake udeležene države, ki pa bodo imeli skupno le en glas. Razen tega bo imela zveza svoj svetovni, čigar člani bodo po en zastopnik petih veselih in po en zastopnik štirih drugih držav. Člane svetova bo volila skupščina od časa do časa. Število držav, ki bodo zastopane v svetovni, se lahko zviša ali s soglasnim sklepom svetova samega ali pa tudi z večinskimi sklepi skupščine. Druge države imajo pravico, da se v razpravah o vprašanjih, ki jih posebno zanimajo, udeležijo posvetovanj svetova. Kakor v skupščini, ima tudi v svetovni vsaka država le po en glas. Obe korporaciji se morata sestajati v določenih razdobjih. Baviti se smeta z vsemi vprašanji mednarodnega pomena in pa tudi s takimi, ki ogrožajo svet. Sklepi obeh korporacij morajo biti soglasni, izvemši gotove primere, kjer odločuje večinsko glasovanje. Zveza narodov bo imela stalno tajništvo. V tem kakor v vseh korporacijah, ki spadajo pod zvezo narodov, smejo biti na enak način zastopani možki in ženske. Stalno razsodišče mednarodnega prava ter razne stalne komisije in uradi bodo trajno poslovali. Učlanjene države se zavežejo: a) zmanjšati svojo vojno opremo; b) se medsebojno popolnoma natančno obveščati o vojnih pripravah in mornariških ter vojskovnih načrtih; c) medsebojno spoštovati ozemlje in politično neodvisnost ter medsebojno varstvo pred tujimi napadi; d) izročevati vse mednarodne spore ali razsodišču ali pa svetovni v presojo, nikakor pa ne poseči po orožju, preden niso minuli trije meseci po razsodišču oziroma priporočilu glede nadaljnjega ravnanja, vendar pa tudi v tem primeru ne napovedati vojne, ako katera država ne bi priznala razsodbe oziroma priporočila razsodišča; e) smatrati, da je država, ki bi to pogodbo prelomila, zakrivila vojni čin proti zvezi narodov, pretrgati z njo vse trgovske in druge zveze ter četam držav, ki v zmislu pogodbe za zvezo narodov tvorijo oborožene sile, omogočiti prehod skozi njihovo ozemlje. Svetovna naloga, da priporoča, koliko številno čet naj da vsaka posamna država na razpolaganje, vendar pa je za to potrebna tudi privolitev prizadetih vlad; f) učlanjene države ne smejo sklepati nobene obvezne pogodbe, preden o njihovem namenu ni obveščena zveza narodov, ki nato razpravlja o stvari. Skupščini se mora priznati pravica, da priporoča ponovno razpravljanje o pogodbah, zlasti pa takih mednarodnih obveznostih, ki se nikakor ne strinjajo s potrebami sedanjosti in da nikar ni dolžna, priznati dogovore, ki bi se krili z določbami pogodbe o zve-

zi narodov. Država, ki krši prevzete obveznosti, se sme naložiti i zveze narodov. Pogodba se tiče tudi takih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz razsodiščnih pogodb ali iz dogovorov gotovih držav, kakor je n. pr. Monroe-doktrina, ki vsebuje varstvo in ohranitev miru. — Uprava bivših nemških kolonij in ozemlja bivše turške države bo v interesu civilizacije poverjena v to svrhu določenim državam, ter bo ta uprava podrejena nadzorstvu zveze narodov. Učlanjene države prevzemajo gotove odgovornosti glede delovnih pogojev, ravnanja z domačim prebivalstvom, trgovine z dekleti, z opijem in z orožjem med neciviliziranimi deželami, kakor tudi glede trgovinskih zvez, javnega zdravstva in Rdečega križa. — Zveza narodov bo priznana kot osrednja korporacija, ki si je nadelala nalogo, vsakršno mednarodno poslovanje organizirati in ga podpirati. — Dodatki k tej pogodbi se bodo mogli sprejeti le z odobrenjem vseh v svetovni zastopanih držav, v skupščini pa z navadnim večinskim glasovanjem. Države, ki na ta način sprejetih dodatkov ne priznavajo, po njih niso vezane, vendar pa s trenutnim odklonitvijo prenehajo biti člani zveze narodov.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Pogajanja o iadranskem vprašanju.

LDU. Milan, 14. (Brezzično.) Rimski listi poročajo iz Rima, za začne svet četvorice s pogajanjimi o iadranskem vprašanju.

Po svetu.

Blokada samo proti Nemčiji in Ogrski.

LDU. Bern, 15. (DunKU.) Švicarska brzojavna agentura poroča, da se v not, ki jo je poslala francoska vlada švicarskemu poslanstvu v Parizu, oficijelno potrjuje, da je odpravljena blokada napram Nemški Avstriji in da je zopet dovoljen prost gospodarski promet. Blokada se sedaj izvršuje samo še napram Nemčiji in Ogrski.

Izgredi v Rimu.

LDU. Berlin, 15. (ČTU.) »Lokal-anzeiger« poroča iz Lugana: Včeraj popoldne je prišlo v Rimu do izgredov, ker je policija hotela razgnati neki shod, ki se je vršil pod milim nebom. Vse izhode s trga, kjer se je vršil shod, so zasedli karabinjerji in artiljerija na konjih. Cenura je časninarska poročila zelo potvrdila, vendar pa se da iz njih posneti, da so izgredi trajali od treh popoldne do noči, da je bilo mnogo mrtvecev in ranjencev, da se je 20 policistov skrilo v neko hišo, kjer jih je množica oblegala; in da so morali poslati po ognegasc, da so jih osvobodili.

Trgovski nastavlenci v Berlinu pred splošno stavko.

LDU. Berlin, 15. (DunKU.) Na zborovanju načelnikov organizacij trgovskih nastavlencev so sklenili, stopiti v splošno stavko, ako odkloni vlada njihovo zahtevo po soodločevanju pri vodstvu podjetij. Stavka naj bi se že jutri pričela.

Pogajanja med špartakovci in vlado na Bavarskem.

LDU. Augsburg, 14. (DunKU.) Delavski, vojaški in kmetski sveti so sklicali ljudsko zborovanje, da bi označili svoje stališče napram ljudovladni svetovni. Vodje rudarskih organizacij in delavski sveti so utemeljevali nemožnost, da bi se obdržala republika svetovni. Izjavili so, da razpravlja augsburško odposlanstvo v Bambergu s Hoffmannovo vlado in da stavi nastopne pogoje: 1. Augsburgski sodrugi so pripravili preklaticni sklep, da pristopijo k ljudovladni svetovni. 2. Pripravljene so opustiti izvrševanje časniške cenzure in obdržanje talcev. 3. Magistratni in občinski kolegij dobijo zopet dose-danje pravice. Odstrani se institucija revolucionarnih bančnih svetov in pritrđi se vladi glede ustanovitve ljudske brambe na novi podlagi pod državnim nadzorstvom. Te zahteve značilno popolno kapitulacijo, toda sila dejstev ne pripušča izbire. Zahteve so bile s pretežno večino sprejete.

LDU. Augsburg, 14. (DunKU.) V Monakovem so se vršili okoli glavnega kolodvora srditi boji z minami. Zmeda je bila tako velika, da se ni več ločil prijatelj od neprijatelja. Stejejo 60 ranjenih. Del glavnega kolodvora so bili porušeni in oropani. Dosedaj ni bila možna niti telefonična niti telegrafna zveza z Monakovim. Po mestu se širijo vesti o težkih nemirih v Monakovem.

Boji v Monakovem.

LDU. Berlin, 14. (DunKU.) Kakor izve »Berliner Tageblatt« iz Monakovega, so napadli oddelki tamošnje garnizije včeraj glavni kolodvor. Kolodvor so držale nekaj časa vladne čete, ko so pa privlekli Spartakovci težke metulce min in začeli kolodvor obstreljevati, se je posadka umaknila. Kolodvor ima sedaj zaseden rdeča garda, ki dobiva ojačeni iz množice brezposelnega in radikalnega delavstva.

LDU. Berlin, 14. (DunKU.) Danes dopoldne so začele čistiti vladne čete mestni okraj Scheunenviertel. Dohod so po načrtu zaprle, a so bile nenadoma napadene s streljanjem izpod streh. Vsled tega je bilo ranjenih več neudeleženih civilnih oseb. Ko so vladne čete na ogenj odgovorile, se je začelo vesposlošno streljanje, pri čemur je bilo več oseb usmrčenih in mnogo drugih neudeleženih ranjenih. Tudi vladne čete so imele izgube.

LDU. Berlin, 14. (DunKU.) »Lokal-anzeiger« piše: »Telegraphen Company« javlja: Po zadnjih sem došlih poročilih komunistične vlade v Monakovem nikakor še ni konca. Po cestah bavarske prestolnice divjajo srditi boji med vladnimi četami in rdečo gardo. Glavni kolodvor, poštno ravnateljstvo, glavni brzojavni urad in razna druga javna poslopja so zasedli komunisti. Direktna zveza z Monakovem še ni možna in je tedaj nemogoče kontrolirati vesti, ki še niso z nobene druge strani potrjene.

LDU. Berlin, 15. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Augsburga, da je Monakovo popolnoma v oblasti Spartakovcev. Večina članov osrednjega sveta je aretiranih. Z ozirom na vest, da se je iz Monakovega odposlal del rdeče armade v smeri proti Augsburgu, so razdrli železniški tir, ki vodi proti Augsburgu, da bi na ta način zadržali gibanje Spartakovcev.

LDU. Augsburg, 15. (DunKU.) »Augsburger Neueste Nachrichten« poročajo o zadnjih dogodkih v Monakovem: V nedeljo popoldne je bilo komunistično zborovanje na »Theresienwiese«. V poznih popoldanskih urah so Spartakovci napadli kolodvor, ki so ga zasedli oddelki republikanske brambe. Kolodvor so obstreljevali s strojnimi in puškami, pri čemur je bilo veliko ljudi ustreljenih in ranjenih. Napad je bil tako nepričakovan, da so bili ljudje na kolodvorskem trgu nenadoma presenečeni po streljih. Občinstvo je bežalo narazen ter iskalo v bližnjih hišah zavetja. Napad s strojnimi se je izvršil jako hitro. Napadalcji so pripeljali tudi metulce min. Ker branilci kolodvora niso imeli metulcev min in ročnih granat, je postala njihova bramba vsled delovanja metulcev niu brezuspešna. Proti 10. uri zvečer se je izvršil splošen napad na kolodvor, pri čemur so ga napadalcji zavzeli in se je morala posadka vdati. Kolodvorskega poveljnika so odvedli in baje ustrelili. Ponoči so zasedli poslopje mestne policije, glavni stan republikanske brambe in druga javna poslopja, kakor tudi vojašnice republikanske brambe. Vse mesto Monakovo je bilo zjutraj v rokah Spartakovcev. Proglašena je bila splošna stavka. V mestu je mir. Promet je bil popolnoma ustavljen.

LDU. Berlin, 15. (ČTU.) Dospelo so vesti, da so boji v Monakovem potohali. Spartakovci imajo začasno nadvlado.

Nemški delegati poidejo v Pariz šele v sredo.

LDU. Berlin, 14. (DunKU.) Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«, je svet četvorice mirovne predpogoje že v toliko ugotovil, da jih lahko predloži nemškim delegatom. Verjetno je, da pridejo nemški delegati v Pariz že v sredo.

Orientno vprašanje in Francozi.

LDU. Pariz, 15. (Brezzično.) Clemenceau je sprejel v nedeljo delegacijo radikalnih socialistov, katerim je obrazložil probleme francoskih zahtev ter izjavil, da bo Francija dobila popolno zadoščenje v odstopitvi saarske kotline. — »Petit Parisien« piše: Če bi med interesi prišlo do ureditve vprašanja Male Azije, bi moral Francija predvsem na to gledati, da se obdrži pod njenim vplivom Beirut, Alexandretta, Haleb, Damask in ozemlje Haife. Centralna komisija za teritorialne zadeve bo v soboto razpravljala vprašanje o pravicah Srbov in Rumunov do Banata. — Kakor poroča »Journal«, je turški minister za notranje stvari imenoval Damad Ferid pašo in Mustafa Rešid pašo zastopnikom Turčije na mirovni konferenci. — »Petit Journal« doznava, da so v Bukarešti našli velike zaloge eksplozivnih snovi. Aretirali so Bulgara Iliži Petrova, ki je bil vodja komplota proti članom dinastije in proti voja-

škim transportom. — »Petit Journal« piše nadalje, da nameravajo še ta teden rešiti vprašanje, ki se tičejo Nemčije, Avstro-Ogrske in Turčije. — »Chicago Tribune« pravi, da bodo nemški delegati 25. aprila pripuščeni k mirovnim pogajanjem. — Med odsotnostjo Lloyd Georgeja bo svet četvorice uredil avstrijsko vprašanje in jadranski problem. — Danes pričakujejo tu izjave Wilsona o dejnitivni rešitvi vseh vprašanj.

Angleži na Murmanskem.

LDU. Pariz, 1. (Brezzično.) Iz New Yorka se poroča, da sta križarka »Des Moines« in »Sacramento« odpluli v Plymouth na potu v Rusijo. Tja je namenjenih še več ladij. — Iz Arhangelska brzojavljajo, da sta pripluli sem preteko sredi kiržarki »Galveston« in »Cheater« z živilskimi oddelki in novim poveljnikom čet na severnem Murmanu, generalom Lechardsonom.

Iz časopisja.

»Slovenec« piše o davku na vojne dobičke. Po veliki noči bo vlada predložila narodnemu predstavitelstvu zakonski načrt, na podlagi katerega naj se odredi progresivni davek na vojne dobičke. Do 10.000 K vojnega dobička naj bi ta davek znašal 30%, potem naj bi razmeroma rastle, da bi dosegel pri 200.000 K in več 80%. Na ta način bi se zboljšala valuta, ali zakon bi bil še vedno premal radikalni in nasproti revnejšim slojem naravnost krivičen. Pravi vojni dobičkarji bi vseeno lahko poskrili svoje dobičke, zadeti bi bili po tem zakonu mali ljudje, kmet, obrtnik itd. Nameravana osnova tega zakona je ta, naj bi se obdavčil vsak vojni dobiček. Dr. Gosar meni v svojem članku, naj bi se določilo najnižjo splošno premoženjsko mero. Od te meje naprej naj se začne šele preiskovati, kaj je vojni dobiček. Ta mera naj bi bila 20 ali 30 tisoč kron. Če bi se ljudem, ki imajo imetja do te mere, vzelo davek na vojne dobičke, bi zopet osiroteli, med tem ko bi milijonarju ostalo kar 200.000 K! Od te meje dalje naj bi se obdavčil ves vojni dobiček progresivno, tako da bi davek pri 50.000 K ali vsaj pri 100.000 K dosegel 100%. Z radikalnim »obdavčenjem« vojnih dobičkov se bi odplačal velik del državnega dolga in valuta bi se izboljšala. Vlada je že preveč odlašala z naredbami proti vojnim dobičkarjem. Ti so imeli časa dovolj, da so vojne dobičke spravili na varno. Država mora plačati dolgove ali pa grozi gospodarstvu polom.

V »Novi Dobi« piše dr. Kukovec o veliki demokratični stranki: Veliko iznenadenje je zblizanje demokratiške stranke. Ker so pripravili svoj pristop tudi Črnogorci in je pričakovati vstopa Macedoncev, bi nastala na ta način stranka, ki bi imela večino v parlamentu. To pomeni na zunaj utrujenost države, predno je priznana. Demokratiška stranka je edina, ki po svoji setavi predstavlja zedinjeni troimenski narod SHS, ker vse te obsega. Čež veliko noč se bo stranka utrdila med narodom. Posebno pričakujemo na belo nedeljo v Ljubljani udeležbo večih politikov. V Beogradu začnemo izdajati velik strankin list. — Pa so res veliki ti demokrati. No, vsak si misli, ali pa bi rad predstavljati zedinjeni troimeni narod SHS!

Naši delavci.

(Sodrugi Josip Poteš.)

Delati 20 let v organizaciji, liho, zavestno, brez hrupa, brez šuma v javnosti o sebi, o svojem delu, slediti pokorno notranjemu čuvstvu dolžnosti, notranji živi ljubezni do stvari, je dogodek, ki zasluži, da se ga omenja v listu v znak hvaležnosti, v zgled in spodbudo drugim, vsem tistim, ki jim je do resničnega dela, do pozitivnih rezultatov.

Delavec te izredne vrste je naš sodrugi Josip Poteš iz Štor.

Vzor vztrajnosti, vzor vsem delavcem, ki delajo v naših organizacijah, nam je življenje tega sodruka.

Zanimal se je takorekoč celo življenje za delavske stvari, za procvit organizacije. 40 let je že naš sodrugi Josip Poteš zaposlen kot kovač v štorskih plavžih, od leta 1895. Je član politične organizacije in od leta 1910, pa nepretrgano na vodilnih mestih v kovinarski organizaciji. Vprašajte blagajnika naše kovinarske centrale v Ljubljani, katera podružnica, kateri blagajnik vodi najtočnejše blagajno in knjige in vse ono različno delo, ki je v zvezi z močno, aktivno organizacijo, pa dobi vedno isti odgovor: Poteš iz Štor.

Jeklena je njegova volja, neprekosljiva njegova ljubezen do organizacije. Nešteto šikan je moral Poteš prenašati prej, preden je organizacija postala močna in vplivna. Prensela pa je vztrajne vse — in

zmagal. Zakaj je šel zmagega mora navdajati danes, ko vidi uspehe svojega pridnega dela.

Mnogo let stoji že naš Poteš trdno na svojem mestu, neomalom hrast, trd granit, čisti značaj, ki ga ne upogne nobena sila, upamo, da tak nam ostane še dolgo in dolgo let, Zakaj od tihga žrtvovanja takih zavestnih delavcev je bil in bo vedno odvisen razvoj in uspehi naših organizacij.

Celih 40 let je Poteš robotal v tovarni drugim v korist, trdno je stal ob nakovalu. Materielno moč so mu odvzeli drugi, moralna sila pa je služila njemu, njegovemu cilju, cilju tistih, ki so si doslej kovali spone zase, ki jih bodo v bodoče kovali drugim, tistim, ki jim ne bodo hoteli priznati svobode in pravice. Sodrugi Potešu našo zahvalo v imenu vsega delavstva, v imenu vseh organizacij.

Dopisi.

Ljubljanski sodrugom, uprizeriteljem »Sina« in »Ciganov« na celjskem odtu!

Pretečeno soboto in nedeljo ste govorili iz srca do srca. Za vedno nam ostane v spominu, kako idealno ste umevali svojo nalogo, s kako brezprimerno nesebičnostjo ste se lotili dela, koliko truda in napa se investirali v uprizeritev in kako dobro ste izdelali svoj načrt. Povemo vam odkritosrčno, da smo z Arturjem, Heleno in starim Stenencem vred trpeli, ko so nas tako neusmiljeno pehali iz enega dilema v drugega, nas same tirali v grozo in obup.

Ne odgovarjalo bi namenu velikopotezno izvršene naloge, analizirati obe igri v detajle in vsakemu posamezniku priznavati, kako odlično je bilo njegovo sodelovanje, zato stuje naj, da postane celjskim sodrugom nastop ljubljanskih vzor, tekoče dosegljiv sicer in kot trdno oporišče za lastno delo na kulturnem polju.

Lovorova venca, izročena sodru. Vehovcu in Kraju, naj bodeta zunanje priznanje vsem igralcem za umetniško naziranje in pojmovanje o delavčevi misli v bodočnosti. Meščanstvu pa, ki bo moralo odstopiti od svoje vodilne vloge v družbenem življenju, naj bo vsaj to v uteho, da odda svoje vodilno mesto elementu, ki bo visoko cenil vpliv umetnosti na posameznega individua in na celo družbo, ki bo na eni strani v veliki socialni vojni blažila boja sredstva, na drugi strani lečila zadobljene rane. — Dr. R.

Izjavnik. Dolgo časa je pilala burja po naši tovarni, in 11. t. m. je potegnila tako močno v našo tovarno, da je odnesla največjo delavsko pijavko, računovodjo Johana. Ta človek nam je napravil toliko gorja, da nam ni mogoče popisati. Kadar so se delavci pritožili pri njem, da so premal dobili, jim je rekel: Stannut alles. Sedaj, ko smo ga poslali tja, kamor spada, namreč na cesto, pa pravi gospod Lukmann, da je nedolžen in da je pravilno delal. Radi verjamemo; če ne za nas, pa za one. Sedaj pa hočejo, naj jim dokažemo, kaj je zakrivil. Mi imamo dokazov dovolj, s katerimi vam bomo rade volje postregli. Evo jih: Kmalu pa izbruhne vojne se je sam hvalil v neki gostilni, koliko je on delavce prikrajšal pri plači. Gostilničar pa je bil takliko možak, da ga je vrgel iz gostilne. Sedaj se bo gotovo izgovarjal, da je bil pijan; mi pa pravimo, kar »art govori, to tudi trezen misli. Tudi našemu grajskemu valpetu Vervegerju povemo, naj nikar ne poskuša prikrajševati delavcev pri plači in naj nikar ne hodi tako ponosno, čeravno je precej visok, kajti pregovor pravi: kdor visoko leta, rad nizko pade.

Duševni delavci.

Kdo da je duševen delavec, to bo lahko vedel vsak. Sicer se ne dá potegniti nobena meja in reči, da je kdo samo duševen delavec, oziroma samo manualni delavec.

Socializem hoče ustvariti pravičen družabni red; to se pravi, tak družabni red, kjer bo vsak užival pravico, ki mu gre po naravi. Delati mora vsak. Od dela naj se živi vsak človek, s svojim delom in od svojega dela.

Ne da se tajiti, da danes obstoja neko nezaupanje, da rekel bi, neko sovraštvo, med manualnim in duševnim delavcem. Zakaj?

Duševni delavec se šteje med »srednje« sloje. Vojska mu je odprla oči. Izprevidel je, da je tudi on tlačan, zatiran, zaničevan, odvisen od dobre volje svojega gospodarja. Vojna je duševne delavce sproletarizirala. Dosti jih je, ki so gladu umirali, pa garali in garali za prazen želedec.

Duševeni delavec je plačan po činu, po letih — ne po delu. Zato tudi nima veselja za to delo. Saj vendar zasluži isto toliko, če mnogo dela ali le malo dela. Vidi drugega manj zmožnega, ki se ima boljše kot on, ki je bolj zmožen in marljiv, pa na svojo žalost ubupuje nad pravičnostjo družabnega reda. Tudi duševeni delavec je v tem oziru proletarec.

V političnem življenju duševeni delavci se vedno cincajo med to in ono meščansko stranko. In vendar ni njihovo razredno stališče prav nič drugačno kot ono mangelnega delavca. Kapitalizem je vzel tudi vse duševeno delo v zakup. Pisatelj piše, da proda svoj manuskript kapitalistu, ki za gnjuje vleče dobiček.

Cela tehnika, vse razne iznajdbe so kupljene od kapitalistov.

Znanost je danes gonilna moč in je jedro celega našega današnjega gospodarskega življenja. Povsod je treba izobraževanje, strokovnjaka pri zgradbi in začetku katerega podjetja, kot tudi pri obratovanju podjetja samega. Vse gospodarsko življenje je danes plod duševega dela — vodi, električne centrale, stroji, telefon, brzojav, železnica, vse to. Ali izdelala je to roka delavčeva. Torej prvo brez drugega ne more biti, kot drugo ne brez prvega.

Duševe delavcev se danes izfabričira na tisoče v nižjih in višjih šolah. Zato kapitalistu ni treba nikdar biti v skrbeh, da mu kaj škoduje, če izgubi recimo katerega inženirja iz svoje tovarne, ali katerega uradnika iz svojih pisarn, saj dobi prav lahko drugega. Če kaj zahteva, mu reče, da lahko gre, če mu ni všeč. Taki duševeni delavci, ki so to okusili in izprevideli, vedo prav dobro, da njim ni mesta med buržoazijo, da so oni ravno tako proletarci kot navaden cestni delavec.

Obrtnik je ročni, pa tudi duševeni delavec. Če svoje delo spretno in hitro izvrši, je od teza odvisen njegov zaslužek. Ali dandanes ga povsod izpodriva industrija — tovarniško delo. Pogledjmo samo mline, ali tovarne za pohištvo itd. Njegovo delo unalovreduje — kdo? — kapital? Vseled tega njegova nezadovoljnost. Ne rečemo morda, da je industrija sama povzročila duševega delavca, obrtnika itd., saj si mora vendar vsak človek želeči procvit industrije, pa ne morda s tem procvit onih, ki sami požro ves dobiček industrije in vso vrednost poedincevega dela!

Duševeni delavci so se začeli organizirati. Izprevideli so, da jim je to nujna potreba, da pridejo do svojega prava! Naj bi duševeni delavci izprevideli, da jim je mesta le med delavci, med nami! Organizirajte se strokovno in politično v naši stranki, kamor spadate, ker edino socializem se bori za pravice vseh tlačanih in izkoriščanih, pa najsibo manualni ali duševeni delavec!

Ne mir, ampak boj!
Boj je oče vsega dobrega!

Dnevne vesti.

— Cankarjev spomenik bomo postavili v oblake, to je najcenejše in najgotovješe. V Ljubljani ni trga zanj in tudi v naših srcih manjka prostora za tako misel. Saj Cankar ni bil vojskovodja in princ tudi ne. V neki razdalji sem bral vsoto 170 K. Nekateri premožni ljudje raje podpirajo umetnike mrtve ko žive. V tem slučaju ne opazimo tega. Bodimo odkriti in pustimo, da postavijo tisti večkrat pristradani kamen za Cankarjevo stoletnico naši potomci. Ta rod bi imel od Cankarja itak samo kamen, bodoči rod bo imel oboje. Tako »Dom in Svet« 1. in 2. št. t. l. — Zalostno je, da je to res. To je velik madež jugoslovanskega ljudstva, za katerega je Cankar delal vse svoje življenje in trpel. Ali ga je bilo vredno?

— Kam plovemo? »Slov. Narod« je dne 10. aprila 1919. iz Radovljice priobčil nek dopis svojega salonskega »tudi socialista«, ki pa nosi najbrže vojaško suktnjo. V dopisu se zgraža ta »tudi socialist« nad tem, da se naša stranka zavzema za Kollmana, češ, da je boljševik. Dragi »tudi socialist«! Nam ne gre pri tem boju toliko za Kollmanovo osebo, kakor za princip politične in osebne svobode — gre nam za boj proti militaristični prepotenci, ki se je v Kollmanovem slučaju pokazala v tem, da je vojak oblast svojevoljno leta 1913 pri ustanovitvi policijskega ravnateljstva v Ljubljani prevzelo neposredno iz občinske redarstvene službe v državno redarstveno službo, se šteje prejšnji čas v občinski redarstveni službi tako, kakor bi bil potekel v državni službi. To velja za napredovanje v višje plačilne stopnje za aktivitetne in starostne doklade in za mirovnine. Ta sklep, ki velja za službene prejemke od 1. aprila t. l. naprej, se predložil ministru za notranje zadeve.

— Črne koze v Ljubljani. Za črniimi kozami je v Vodmatu obolet en vojak (sedaj v civilu), en možki na Hodici na Ilovici, v Trnovem v Kozlezijski ulici dva slučaja.

— Uradniške skupine so dobile prekajeno svinjsko meso ena po 10 kron, druga po 18 kron kg od mestne aprovizacije. Kdaj pridejo druge skupine na vrsto, ki so tudi potrebne? Nismo nevoščljivi, toda tudi med drugimi sloji, ki nimajo naslova uradnik, so potrebni ljudje.

— Dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki v Italiji. Dne 12. t. m. je intervenerala pri tukajšnji mednarodni komisiji deputacija, obstoječa iz vladnega svetnika in predsednika »Slovenskega Rdečega križa« gospoda Ivan Šubica in predsednice gospe Vere dr. Slajmerjeve, za izboljšanje položaja naših vojnih ujetnikov v Italiji. Deputacija, ki je bila od italijanske komisije jako prijazno sprejeta je izposlovala redno in gotovo pot za dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki. Dopisnica ozir. pismo, ki se hoče poslati vojnemu ujetniku naj se opremi sledeče: Dopisnica ozir. pismo, ki mora biti razločno pisano in kratko naj ima na prednji strani natančen naslov vojnega ujetnika in sicer: ime in priimek, šaržo, in kraj kjer se ujetnik nahaja. Ta dopisnica ozir. kuvertirano pismo naj se vložijo v kuverto na katero je napisati: Delegatione italiana, Ljubljana. Vse skupaj pa se zopet vložijo v eno kuverto, ki naj nosi naslov: Slovenski Rdeči križ, Ljubljana — in naj se tako odpošlje. Na dopisnici ozir. pismu, kakor tudi na notranji kuverti, torej oni, ki nosi naslov: Delegatione italiana, Ljubljana, mora biti razločno napisano: Prigioniere di guerra: Vsa korespondenca z vojnimi ujetniki v Italiji naj se torej prinese ali pošlje na »Slovenski Rdeči križ« Ljubljana, Poljanska cesta št. 4., II. nadstr., vrata 39. Za denarne pošiljke na vojne ujetnike se točasno ni moglo dobiti zanesljiva in hitra pot, pač pa bo mednarodna komisija tekom 14. dni podala tozadeven odgovor — vsled česar naj se za sedaj počaka z pošiljanjem denarja. Na prošnjo deputacije, da bi se dovolilo dvema odposlancema obiskati naše ujetnike, — mednarodna komisija ni mogla dati natančnega odgovora — a naznanila bo to v doglednem času; vendar pa ni mnogo upanja, da bi se dovolilo odposlancem obiskati ujetnike, ker se tudi nemški Avstriji to ni dopustilo.

— Ljudsko glasovanje na Koroškem. »Straža« poroča, da je bilo pri ljudskem glasovanju, ki se je vršilo v delu Koroške, zasedenem po jugoslovanskih četah, oddanih 33.957 slovenskih in 631 nemških glasov.

— Pri kesploziji v vlaku št. 510 red Zidanim mostom in Sevnico dne 12. aprila 1919 so se ponesrečili: Neznana ženska je ubita. Ranjeni leže v bolnišnici milosrdnih brač v Zagrebu: 1. Jurašek Adam, 40 let star, posestnik, Vukovar; 2. Radakovič Lazo, 25 let star, trgovec, Dol. Lapac; 3. Majcen Andro, 35 let star, elektrotehnik, Zagreb; 4. Kos Adolif, 30 let star, trgovec, Maribor; 5. Bacha Karlo, 29 let star, poljedelec, Zagreb; 6. Kos Adam, 38 let star, trgovec, Št. Lovrenc na Ptujskem polju; 7. Stojadinović Hranislav, 40 let star, nadkonobar, Belgrad; 8. Neudorfer Stanislav, 40 let star, posestnik, Zlatar; v posadni bolnici v Zagrebu ležijo: 9. Stropnik Dragotin, kapetan-intendant štaj. obm. vojn. pov., Maribor; 10. Kos Juraj, 24 let star, trgovec, Zagreb; v bolnici v Brežicah leže: 11. Petrič Franc, 30 let star, oficijal pošt. ček. urada v Ljubljani, umrl dne 13. aprila 1919; 12. Petrič Celestina, žena zgoraj imenovanega; 13. Golob Franc, 35 let star, orožniški stražmojster pri višji poveljništvu v Ljubljani; 14. Stojavljevič Dušan, 49 let star, upravitelj polji. poslovnice v Splitu; 15. pl. Petković Alojzij, 32 let star, kapetan pri 16. pešpolku v Belovaru; 16. Barbot Franjca, 36 let stara, posestnica v Zagrebu, Senova ulica 23; 17. Fürst Lavoslav, 52 let star, tovarnar v Belovaru; 18. Fotes Avgust, 31 let star, trgovec v Kutinu; 19. Čok Andrej, uradn. aspirant juž. žel. v Raihenburgu; 20. Kolman Ida, 21 let stara, kantonistinja v Spodnji Šiški (lahko ranjena).

— Policia. Moštvo zbora varnostne straže v Ljubljani, katero je bilo leta 1913 pri ustanovitvi policijskega ravnateljstva v Ljubljani prevzelo neposredno iz občinske redarstvene službe v državno redarstveno službo, se šteje prejšnji čas v občinski redarstveni službi tako, kakor bi bil potekel v državni službi. To velja za napredovanje v višje plačilne stopnje za aktivitetne in starostne doklade in za mirovnine. Ta sklep, ki velja za službene prejemke od 1. aprila t. l. naprej, se predložil ministru za notranje zadeve.

— Stanovanjske barake. V 61. seji je deželna vlada sklenila, da se dajo z malimi izjemami vse barake v Ljubljani ter vse barake na Brezovici na razpolago za stanovanjske namene. Poverjenik za javna dela predloži tozadevni načrt gradbenega ravnateljstva, po katerem bi se dalo uporabiti 22 barak, ki jih je oddalo vojaštvo deželni vladi na razpolago, za 106 stanovanj. Preureditev barak v stanovanjske namene, bi stala okroglo poldrug milijon kron. Zgradilo bi se sedem vrst stanovanj. Gradbeni stroški za eno stanovanje bi znašali povprečno 14.151 K. Barake bi morale služiti svojemu namenu vsaj 10 let. Z najemninami bi bilo mogoče tekom 10 let amortizirati vsaj del investirane svote. Mesečna najemнина bi znašala 20 do 80 kron in na leto 61.320 K kosmate najemnine, čiste najemnine pa 42.373 K, kar da po 3% naloženo v 10 letih 300.000 K. Ker bi vrednost materiala pokrila po 10 letih zgolj stroške za odstranitev barak bi znašali faktični stroški 1.500.000 K manj 500.000 K — 1.000.000 za 106 stanovanj ali 4717 K. Letna najemнина za svet, na katerem stoji barake se še ni dogajala. Načrt gradbenega ravnateljstva se sprejme in predloži ministrskemu svetu v odobritev.

— Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani je imelo v soboto, dne 12. t. m. izreden občni zbor. Udeležba velika (do 120 članov). Zborovanje je ob pol 4. uri popoldne otvoril podpredsednik dr. Beuk (proti koncu je predsedoval odbornik Maselj in končno novi predsednik). Sprejete so bile po dolgi debati odločne resolucije glede službenih prejemkov; določila so se tudi načela, po katerih naj nas zastopata naša zastopnika pri višjem šolskem svetu. Ker se je dolgoletni društveni predsednik dr. Zmavc iz zdravstvenih ozir. predstevstvu odpovedal, je moral občni zbor voliti novega predsednika. Izvoljen je bil soglasno in navdušeno pohvalo tovariš dr. Val. Korun, ki je izvolitev sprejel, toplo zahvalilo izrek odstopajočemu predsedniku za več kot 10-letno vzorno vodstvo društva, ter vodil zborovanje do konca (do 8. ure zvečer). Sprejeti so bili še predlogi: 1. glede naslova »profesor«; 2. ustanovitve novih podružnic; 3. personalni referenti pri podružnicah; 4. članstvo društva (je moralnoobvezno); 5. vlada kraljevine SHS naj ustanovi Založbo šolskih knjig; 6. zahvala českim vseučiliškim profesorjem za njih nedavno izjavo v prilog Jugoslavije, posebno našega Primorja. — Podrobno poročilo bodo prinesla prihodnja izvestja.

— Zvišanje oskrbovalnih taks. Vsem deželnim bolnicam na Slovenskem Štajerskem se dovoli sledeči povisek oskrbovalnih taks: za I. razred od 28 K na 30 K, za II. razred od 16 K na 18 K in za III. razred od 4 K 50 vin. na 7 K. — V ženski bolnici v Novem mestu se zvišajo takse za I. razred na 20 K, za II. razred na 15 K in za III. razred na 5 K 50 vin. — Ministrstvo saobračaja je dovolilo južni železnici z ozir. na njene finančne razmere in sedanje gospodarske odnose dvestotno povisevanje vseh lokalnih tarifov za proge v območju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. To povisevanje stopi v veljavo počenši z 16. t. m. Listki za proge in peronski listki, ki so se že izdali za tekočo leto, ostanje v veljavnosti brez doplačila. Z istim dnevom se uvede tudi frankiranje pri pošiljkih v inozemstvo in sicer je frankirati pristojbine do namembne postaje, če je to postaja južne železnice, najmanj pa do prehodne inozemske postaje južne železnice.

— Zdravilišče Rogaška Slatina. V najem se oddajo: zdraviliška kavarna ponudniku Ignaciju Remiču iz Postojne, dosedanjemu poslovodji kavarne »Kaiserhof« v Gradcu, brivnica ponudniku Juriju Barojčeviču, dosedanjemu poslovodji prvega brivskega salona Petrovič v Gradcu, pekarna ponudniku Viljemu Bizjaku, pekovskiemu mojstru v Ljubljani. Ostali obratni prostori se na novo razpišejo, ker so se oglasili s ponudbami samo dosedanji najemniki nemške narodnosti. Provizornim zdravniškim kopalniškim nadzornikom se imenuje dr. Franc Kolterer, kateremu se poveri nadzorstvo kopalnišča v sanitarnem in higijenskem oziru. Vodstvo in nadzorstvo dijetetične kuhinje se poveri zdravniku dr. Mavriču. Invalidom je na razpolago vojniški do m.s. katerim disponira poverjenstvo za socialno skrb. Ustanovi se zdraviliška komisija, obstoječa iz petih članov in sicer iz zastopnika okrajnega glavarstva, zdraviliškega ravnateljstva, zdraviliškega nadzorovalnega zdravniškega občine Rogaška Slatina in štirih okoliških občin. Ta komisija bo dovoljevala tudi ugodnosti revnim kopa-

liškim gostom, do tedaj pa, dokler ne začne poslovati, stori to poverjenstvo za javna dela. Posel državnega zdraviliškega nadzornika se poveri ravnatelju Francu Hergu. Poverjenstvo za javna dela bo posredovalo pri železniškem ravnateljstvu, da se az sezijsko dobo od 1. maja do 30. septembra upelje še tretji vlak v vseh smereh. Poverjenik za notranje zadeve bo pri osrednji vladi izposloval potne olajšave za zdraviliške goste.

— Avtomobilstvo. Deželna vlada je sprejela načrt naredbe glede prijave in označbe vseh avtomobilov in motociklov v ozemlju Slovenije. Pri poverjenstvu za javna dela se ustanovi poseben oddelek za avtovozila, kateremu bo načeloval stotnik inž. Krivenc.

— Kinooperatorii. Razglas bivšega c. kr. deželnega predsedstva z dne 20. decembra 1912, št. 3969/Pol., glede izkušnje kinooperatorjev, se nadomesti z nastopnimi določbami: za izvrševanje v § 11. ministrskega ukaza z dne 18. septembra 1912, št. 191. drž. zak. predpisane preizkušnje za fiste, ki hočejo biti usposobljeni kot operatorji za strežbo projekcijskih priprav pri prirejanju javnih predstav s kinematografom se postavi za upravno ozemlje deželne vlade za Slovenijo komisija v Ljubljani. Člani te komisije so: stavbni svetnik inž. Viktor Skaberne kot predsednik in prov. inž. Turnšek kot izpraševalni komisar odnosno stavbni svetnik inž. Jan Čapek kot predsednikov namestnik in stavbni nadkomisar Josip Otahal kot namestnik izpraševalnega komisarja. Taksa za preizkušnje znaša štirideset kron in kandidat jo mora obnem s prošnjo za pristup k preizkušnji poslati predsedniku komisije v Ljubljani. Poleg tega mora kandidat preskrbeti in pripraviti za pravično usposobljenostno poizkušnjo potrebni lokal, projekcijsko pripravo, električni tok in druge pripomočke sam na svoje stroške. Čas in kraj preizkušnje naznani kandidatu izpraševalna komisija. Izpričevala izdaja gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani. Ta razglas stopi v veljavo z dnem razglasitve.

— Licence za kinematografe v Sloveniji, ki bi imeli ugasniti s 15. aprilom, se podaljšajo do tedaj, ko izide izvršilna naredba o podražavljenju in monopolizaciji kinematografov.

— Protialkoholni oddelek, se ustanovi pri poverjenstvu za socialno skrb. Ta oddelek prvič nadzoruje, da se izvršujejo vladne naredbe, ki se tičejo alkoholizma in njegovega omilitve, zlasti pa nadzira: a) gostilne, dalje prodajo alkohola sploh in izvrševanje policijskih predpisov, kolikor se tičejo omejitve alkohola, b) produkcijo brezalkoholnih pijač. Drugič skrbi za protialkoholni pouk in propagando zlasti tudi v šoli, pri vojakih in v kaznilnicah. Tretjič skrbi za alkoholike in člane njihovih družin a) kot posvetovalni in posredovalni organ, b) tem, da skrbi za pravno varstvo družinskih članov alkoholistov, zlasti otrok in c) za zdravljenje alkoholikov. Četrto zbira alkoholno in protialkoholno statistiko. Petič posreduje med protialkoholnimi organizacijami in vlado. Organi protialkoholnega oddelka smejo v njihovih slučajih (n. pr. ako se proizvajajo ali prodajajo zdravju škodljive pijače, pri prestopkih zoper policijske odredbe itd.) na licu mesta izdati primerne odločbe, ki stopijo takoj v veljavo. Proti tem odločbam se stranka lahko pritoži na pristojno politično oblast. Priziv nima odločilne moči. Prestopki zoper take odločbe se smatrajo obteževalno okolnost pri odmeri kazni, ki je določena za prestopke, proti katerim so te odločbe naperjene. Ta naredba stopi takoj v veljavo.

— Tedenski izkaz nalezljivih boleznih v ozemlju deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani od 30. marca do 5. aprila 1919. Skratinica: Kamniški okraj: občina Tunjice (1 oseba obolela). — Davica: Ljubljana mesto: (2 osebi oboleli). — Trebušni tifus: Novomeški okraj: občina Orehoviča (1 oseba obolela, 1 umrla); Radovljiški okraj: občina Lesce (1 oseba obolela). — Griža: Maribor mesto: (1 oseba obolela). — Pegavica: Ljubljana mesto: (6 oseb obolelo); Kranjski okraj: občina Cerklje (10 oseb obolelo, 6 umrlo). — Osepnice: Celje mesto: (1 oseba obolela), Celjski okraj: občina Petrovče (7 oseb obolelo), Celjski okraj: občina Trbovlje (14 oseb obolelo, 1 umrla), Ljubljana mesto: (1 oseba obolela), Ljubljanski okraj: občina Studenec (1 oseba obolela, 1 umrla), Maribor mesto: (1 oseba obolela), Ptujski okraj: občina Rogaška Slatina (1 oseba obolela), občina Slatina (1 oseba obolela), občina Savci (2 osebi oboleli), občina Sv. Tomaž (1 oseba obolela), občina Žerovinci (1 oseba obolela).

— Društvo zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju v Ljubljani naznanja članom, ki obiskujejo srbohrvatski tečaj, da je prva prihodnja ura v petek, dne 25. aprila.

— Uradni list št. 75. je izšla. Pri občeju pravilnik o ureditvi državnega oddelka za zaščito dece. Nadalje prinaša tudi objavo Južne železnice o povišanju tarifa na progah kraljestva SHS za 200%. Povišanje se nanaša na osebni in prtljažni tarif po stanju od 1. septembra 1918.

— Nedeljski počitek so upeljali pri vseh celjskih pekarijah, vsled česar se ob nedeljah ne prodaja kruhi.

— Vsem političnim okrajnim oblastvom. Glasom odloka kr. ministrstva za prehrano in obnovo zemlje z dne 20. marca t. l., št. 3292, je trgovina s sladkorjem na ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev vezana. Sladkor se sme oddajati le na izkaznice po občinskih aprovizacijah, oziroma po trgovcih, ki so v to pooblašteni od oblasti ali aprovizacij. Kdor na drug način kupuje ali prodaja sladkor, je kriv prestopka tihotapstva in se kaznuje z zapleno blaga, denarno globo do 20.000 K ter z zaporom do 6 mesecev. Polovica vrednosti zaplenjenega sladkorja pripade ovaditelju, oziroma osebi, ki je zasedla.

— Sladkor za slovenske železnice — 38 vagonov — je na potu iz Češke. Posredoval je pri nabavi poslanik I. Hribar. — Po »Novi Dobri«.

— Vsem lekarnarjem! Prosta organizacija slov. farmacevtov, gremij lekarnarjev za Slovenijo in odbor službojočih farmacevtov so soglasno sklenili, da naj velja odslej gimnazijska matura kot predpogoj za vstop v farmacijo. Noben lekarnar naj ne sprejme aspiranta z dosedanjimi 6-razrednimi gimnazijskimi predštudijami. Enak predpogoj je že zdavnaj vpeljan v vseh kulturnih državah in tudi obstoja v enem delu naše države, t. j. na Hrvaškem. Vsled tega je nastal za slovenske farmacevte nezdržljiv položaj, da morajo študirati na zagrebški univerzi kot izvanredni slušatelji; a tudi študij na inozemskih vseučiliščih bi jim bil nemogoč.

— Vpisovanje na zagrebško vseučilišče. Rektorat zagrebškega vseučilišča razglašja, da se prične vpisovanje v zagrebško vseučilišče za vse fakultete v l. 1918/19 v petek po Veliki noči, 25. aprila in traja 14 dni, torej incl. do 9. maja.

— Zvišanje železniških tarif za blago. Uradne »Narodne Novine« v Zagrebu prinašajo oglas, ki naznanja, da se 1. maja povišajo tarife za blago in živino vseh vrst na državnih železnicah zagrebškega ravnateljstva in na zasebnih železnicah v državni upravi za 70% dosedanjih skupnih tarifov.

— Vpokojenci južne železnice se vabijo, da dvignejo pokojnino pri nastajni blagajni na glavnem koldvoru.

— Za deško meščansko šolo v Ptujju se zavzema novo glasilo JDS »Ptujski list«. — O ptujski gimnaziji piše: Ptujška gimnazija se polagoma poslovenjuje. Ob novem letu se je otvoril prvi slovenski razred, ki šteje zdaj 36 učencev in 5 učenk. Koncem sušča so bili definitivno odpuščeni 4 nemški profesorji. Zdaj je v učiteljskem zboru 9 Slovencev in 6 Nemcev. Nemški profesorji ostanejo do konca šolskega leta. Prihodnje šolsko leto bo gimnazija čisto slovenska. Koliko razredov bo imela, je odvisno od tega, ali se bo prijavilo zadostno število slovenskih dijakov, zlasti za višje razrede.

— Velika slavlja so obhajali Čehi 13. t. m. v spomin obletnice svednostne prisrge Čehov in Jugoslovancev, ki je bila 13. aprila 1918. leta. Takrat so si prisegli večno zvestoba.

— Osemurni delovnik v današnjih mestnih podjetjih. DUNKU. poroča: Mestni svet je danes rešil predlogo o osemurnem delovniku v vseh mestnih podjetjih. Stroški za to znašajo 27 milijonov.

Iz stranke.

Shodi.

Ožji odbor za proslavo 1. maja ima sejo v sredo ob pol 8. zvečer (Mahrova hiša). Točna udeležba.

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Na velikonočni ponedeljek, dne 21. aprila se vrši v gostilni gosp. Novaka točno ob 3. uri popoldne škod tukajšnjih kemičnih delavcev. Vzporred: Nadomestne volitve v odbor ter stališče k zadnjemu mezdnemu gibanju. Polnoštevilna udeležba dolžnost!

Osrednjo društvo stavbiških delavcev v Sloveniji oriedi izlet na

Rožnik v nedeljo, dne 27. aprila 1919 ter se bo vršilo zborovanje ob 9. dopoldne v verandi restavracije na gozdnem Rožniku. Stavbeno delovstvo (zidarji, tesarji, klesarji, pekarji, slikarji, opekarji), pridite vsi točno na zborovanje, da se vam da ločeno razgovoriti o mednem običaju. Priprave na tudi svojce, da se v krogu tovarišarstva nekoliko razvedrite!

Mezdno gibanje.

Električna cesta železnica v Ljubljani počiva. Včeraj opoldne je nastala pri cestni električni železnici ljubljanski stavka. Promet je popolnoma ustavljen. Uprava železnice bi morda že lahko ugodila nepretirani zahtevam osebja, ker razmere teh delavcev in delavk niso še bile nikdar posebno sifajne.

Vestnik „Svobode.“

Trbovlje. Društvo »Svoboda« priredi v četrtek, 17. t. m. v šoli na Vodni predavanje »O vzrokih francoske revolucije«. Predava sodružica Rezi Stenovic. Pričetek točno ob pol 6. uri zvečer. Za obilno udeležbo se prosi.

Gospodarstvo.

Zadružno gibanje.

Na velikonočni ponedeljek, dne 21. aprila 1919 se vrši v Prevaljah konferenca zaupnikov konsumnih organizacij na Koroskem. Na vzporedno je razgovor o aktualnih gospodarskih vprašanih. Pričetek ob 9. uri dopoldne. Kraj določijo zaupniki v Prevaljah. Konference se udeležita sodruga Anton Kristan in Filip Uratnik iz Ljubljane.

Kultura.

Koncert dveh slovenskih domačih umetnic. Odlični slovenski umetnici, gospa Pavla Lovše, koncertna pevka in gospodična Dana Kobler, koncertna pianistinja ste priredili v pretečenem mesecu izborna uspešno koncertno turnejo. Koncertirali ste v Celju, Slovenski Istri, Ptuju, Zagrebu, Belgradu, Novem Sadu in Varaždinu z največjim uspehom. Na velikonočni ponedeljek, 21. t. m. koncertirali bodete v Ljubljani v »Unioni« z izbranim sporedom. Vstopnice za ta koncert seo d danes naprej prodajajo v trafiki v Prešernovi ulici.

Nainovejše vesti.

Nasilstva Italijanov v zasedenem ozemlju.

Ljubljana, 15. Pred nekoliko dnevi iz Ajdovščine semkaj dospela verodostojna oseba poroča o ondotnem položaju: Takoj nato, ko so Italijani razglasili internacijo zdravnik dr. Ljudevita Jenka v Ajdovščini, so pričeli v njegovi villi pleniti. Služkinji, ki je je dr. Jenko pustil tamkaj, da čuva njegovo zasebno lastnino — obstoječo iz pohištva, glasovirja, zdravniškega orodja in drugih potrebščin, ženskih in otroških oblek, živil itd. ter iz raznih stvari čeških častnikov, ki so jih izročili dr. Jenku v varstvo — so dvakrat zagrozili, da jo usirele ter jo hoteli aretirati, ko je skušala braniti italijanskim tatovom njihov lopovski čin. Rekli so ji, da so sedaj oni gospodarji vsega in da delajo s stvarmi to, kar oni hočejo. Končno so naložili vse stvari na avtomobile, jih odpeljali in nato porazdelili. Opremo spalne sobe so odpeljali v log. Vse to početje italijanskega vojaštva je moralo gledati tudi naše zavedno prebivalstvo, ne da bi bilo mogoče rop preprečiti. Ukradene stvari cenijo na 100.000 K mirovne vrednosti. Pri odvažanju so Italijani, med temi tudi nek nadzdravnik, ponovno omenjali, da se dr. Jenko sploh nikdar več ne povrne, ker je v Siciliji (kar pa ni res! Op. ur.) ter da se bo enako godilo vsem takim Jugoslovanom, kakršen je on. Zahtevajo, da se napravi inventar odnešenih stvari, so kratkoma-

na surov način odklonili. Odgovoren za ta rop zasebne lastnine je on, t. j. general 53. divizije, III. armade, Del Pra in nek karabinijerski nadporočnik. Italijani so dr. Jenka tudi že opetovano proglasili za mrtvega, to pa z očividnim namenom, da odvzamejo ljudstvu vsa nado na oporo, katere je pričakovalo od njega v teh skrajno hudih časih. Sokriv na tem ravnanju Italijanov je tudi ajdovski poštar Casagrande, ki je z Italijani v sporazumu in redno v njihovih družbi. V družbi italijanskih častnikov je vedno videti tudi nastopne družine, ki so sokrivne, da se prebivalstvu godi neprecenljiva in nenadomestljiva škoda, in te so: družina Casagrande, Bianchi, sodnik dr. Ferjančič s soprogo, lekar Simcih in še nekaj drugih. Ti ljudje poznajo domačine, njih mišljenje in razmere ter je bilo po njihovi krivdi doslej aretiranih, interniranih in odvedenih iz Ajdovščine. Šturij približno 14 oseb. Pred nekoliko dnevi so aretirali Italijani v Budanju in Vipavi 34 oseb, med temi tudi otroke od 8 do 10 let in ženske, ter jih odvedli v Italijo. V zasedenem ozemlju razglašajo Italijani vojaške nabore. Povsod, kjer pašujejo Italijani, je trpljenje in pritisk neznošen, naše ljudstvo obupano. Tako barbarško niso ravnali z našim življenjem ne Nemci in tudi ne Madžari, dasiravno so v podivjani vojni ekstazi živeli med našim ljudstvom čez štiri leta. Ko je ljudstvo izvedelo, da biva dr. Jenko v Ljubljani, je poslovalo k njemu sela in ga prosila za navodila in pomoč. Italijani so pobrali našemu ljudstvu malone vso živino ter nameravajo pri denarnih zavodih uvesti lirsko valuto. — Med aretiranci se nahaja tudi ajdovski bravec, Hrvat, ki so ga Italijani zaradi neke narodnostne malenkosti obsodili na 15 let ječe. Gorijmenovane izdajalske družine ovajajo po vrsti vsakogar, ki jim ne prija. Nekdo je izdal zasebni razgovor družbe, v kateri je bil tudi notar Lokar. Zaraditega je bil notar Lokar in še več drugih oseb aretiranih, nakar so jih odgnali. Ljudstvo je proti izdajalcem skrajno ogorčeno.

V Nemški Avstriji 1. maj splošen praznik.

LDU, Dunaj, 15. (ČTU.) Kabinetni svet je proglasil dan 1. maja za splošen praznik v uradih in šolah.

Posvetovanje o obnovitvi kovinske industrije v Nemški Avstriji.

LDU, Dunaj, 15. (DunKU.) Davi je začela v mestni pisarni konferenca interesentov kovinske industrije o ureditvi meznega vprašanja in o zopetni vzpostavi kovinske produkcije. Dr. Renner je otvoril posvetovanje, ki bo trajalo več dni, z nagovorom, v katerem med drugim navaja: Če se današnja konferenca zedini, lahko upamo, da bomo zdržali in se ognili anarhiziranju vse naše produkcije in s tem gospodarskemu polomu. To zedinjenje naj se sliči, kakor pri železnih in pošti, določiti za zadnji avoust ali 1. september. Takrat bodo že nove razmere, nova žetev bo že vplivala, mir bo sklenjen, prometne razmere bodo dobile gotove oblike in tudi valuta se bo deloma že stabilizirala. — Nato so pričeli z meritorno razpravo.

Češkoslovaška narodna skupščina.

LDU, Praga, 15. (ČTU.) »Narodni Politika« poroča: Narodna skupščina bo imela seje danes in jutri, nakar bo odmor do 29. aprila. Razlastilni zakon, kolikor se tiče razlastitve veleposestev, so vse stranke v odseku odobrile soglasno. Vprašanje odmere in odškodnine niso rešili soglasno. Stranka, ki je pri glasovanju ostala v manjšini, ne bo izvajala iz tega nikakih posledic. Državna oblast dobi pravico, zaseči vsa zemljišča, ki merijo več kot 350 hektarov. Razlastitev sama se bo uredila po posebni postavi. Razlastilni odsek in upravniška komisija bosta zborovala še danes. V narodni skupščini se pred velikonočnimi počitnicami ne bo razpravljalo o razlastilnem zakonu, ker zato primanjkuje časa. Stranke so se zadovoljile s sklepom zakonskega

načrta v odseku, kakor tudi s tem, da pride načrt na današnji dnevni red in da se preloži razprava, ki se bo vršila v seji narodne skupščine, šele po Veliki noči. V jutrišnji seji narodne skupščine se bo razpravljalo tudi poročilo ustavnega odseka, zlasti kolikor se tiče delokroga in pravic, ki jih ima predsednik republike napram vladi. S tem vprašanjem so se pečali načelniki klubov v snočni seji, ki je trajala pozno v noč.

Poljska priznana.

LDU, Varšava, 15. (DunKU.) Poljska brzojavna agencija poroča: Predsednik poljskega komiteja v Parizu Dmowski je od japonske vlade prejel pismo, s katerim Japonska priznava Poljsko kot neodvisno državo in poljsko vlado kot postavno.

Poljaki zapuščajo Tešin.

LDU, Brno, 15. (ČTU.) »Lidove Noviny« poročajo iz moravske Ostrove: Vest, da Poljaki izpraznjujejo tešinsko ozemlje, se potrjuje. Poljaki odpeljujejo iz Tešina in s postaj Severne železnice vse, kar bi bilo po njih mislih Čehom dobrodošel plen. Odvajajo tudi stroje iz delavnic in izdirajo pragove iz železniškega tla. Poljski narodni svet, ki si je bil prilastil vlado v tešinskem ozemlju, je zapustil Tešin in se umaknil v Belsko.

Obrekovanje ogrske sovjetske vlade.

LDU, Budimpešta, 15. (DunKU.) Berlinski »8-Uhr Abendblatt« poroča med drugimi vestmi o diktaturi komunistične sovjetske republike proletarijata vest, ki jo je dobil od popolnoma verodostojne strani, da so bili bivši nadvojvoda Jožef, bivši ministriški predsednik dr. Wekerle in bivši trgovinski minister Szerenyi v osrednjih zaporih v Budimpešti umorjeni. Ogrski brzojavni dopisni urad je sovjetska vlada pooblastila izjaviti, da je ta trditve gola laž. Jožef Habsburg, dr. Wekerle in Szerenyi živijo. Zadnja dva sta bila res oddana v budimpeštanske osrednje zapore in se lahko ugotavlja, da sta pri razmeroma dobrem zdravju.

Mirovna konferenca.

LDU, Bern, 15. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Klavzule preliminarnega miru so v glavnem dogotovljene. Zadnje težkoče so premagali v soboto.

LDU, Bern, 15. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: »Giornale d'Italia« prinaša članek, v katerem pravi, da se Wilson strinja z italijanskimi zahtevami, tako samo do Pulja. List izjavlja, da ne bo nobena italijanska vlada podpisala miru brez Reke, Dalmacije in otokov. Italija bo obdržala, če treba, zasedeno ozemlje s silo. Vse kaže, da bo vprašanje Reke rešeno še ta teden.

LDU, Bern, 15. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: V soboto je prispela v Pariz češkoslovaška delegacija, ki bo zastopala interese lužičkih Srbov in Čehov, ki prebivajo na Saksonskem in v pruski Šleziji.

Zveza narodov ponesrečena.

LDU, Rotterdam, 15. (ČTU.) »Nieuwe Rotterdamse Courant« javlja iz Pariza, da meni vse pariško časopisje, da je smatrati ustanovitev zveze narodov za ponesrečeno.

Berlin pred generalno stavko.

LDU, Berlin, 15. (ČTU.) Tukaj se je položaj zaradi stavke izredno poostiril. Na včerajšnjem velikem zborovanju so sklenili, pričeti stavko. Zborovalci so sklenili, nameščence v Veleberlinu izpodbuditi za generalno stavko. Ogorčenje je veliko, da se kovinski industrijalci niso izjavili zato, da bi ugodili zahtevam nameščencev. Ako se ne doseže sporazum, izbruhne jutri generalna stavka.

Skrito orožje.

LDU, Berlin, 15. (ČTU.) V hiši princa Heinricha pruskega v Kielu so izvršili hišno preiskavo. Našli so 30 pušk za pehoto, 30 bajonetov in 2 zaboja, v katerih je bilo po 25 ročnih

granat in municije za 4350 strelcov. Uvedli bodo preiskavo.

Največji hudelednik Evrope.

LDU, London, 15. Reuterjev urad poroča: V poslanski zbornici je vprašal Lyke, če nameravajo aliranci zahtevati od Holandske, da se izroči nemški cesar. Bonar Law je odgovoril, da je komisija oddala svoje poročilo, da pa ne more podati nobene izjave. Nadaljnje vprašanje, če Bonar Law ve, da na Angleškem na vsak način zahtevajo, da se izroči največji hudelednik Evrope, je odgovoril Bonar Law, da mu je to znano in da je angleška vlada enakih misli.

Ruska sovjetska vlada za ureditev srednje Evrope.

LDU, Nauen, 15. (Brezžično.) »Deutsche Tageszeitung« je priobčila v ponedeljek zjutraj podatke o ponudbi, ki jo je baje stavila ruska sovjetska vlada nemški vladi in v kateri se jamčijo Nemčiji meje iz leta 1914. Rusija in Ogrska sta pripravljene, postaviti vojsko 500.000 mož. Nemčija pa bi se naj nasprotno obvezala, pomagati Rusiji proti ententi, preustrojiti svoje središče popolnoma socialistično ter takoj izvesti socializacijo obratov. Z ozirom na to vest je izjavil državni minister za zunanje stvari grof Brockdorff-Rantzau, da je zvedel o celi zadevi šele v ponedeljek iz omenjenega lista samega.

Kriza na Španskem.

LDU, Madrid, 15. Reuterjev urad javlja: Kabinet je podal svojo demisijo. Mauro sestavlja nov kabinet.

Aprovizacija.

Kruh na izkaznice št. 2. V četrtek in naprej se dobi kruh na izkaznice št. 2 v vojni prodajalni, Šolski drevedred (ker je g. Bizjak opustil začasno pekarno).

Raznoterosti.

* Rekord ameriških letalcev. Iz Njujorka javljajo, da sta dve ogromni letali izvršili zelo uspešen polet iz Hamotana v Njujork. Dalja med tema dvema mestoma znaša 300 mill. a letali sta jo preleteli v 270 minutah. Vsako izmed letal je vzelo po sedem potnikov s seboj.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Petejan.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Raznašalec ali raznašalka za Poljanski okraj se takoj sprejme v upravi »Napreja«.

Vrtalni mojstri (Bohrmeister)

ki so izkušeni v vrtanju v globino z Grälijevimi vrtalnimi aparati, se sprejmejo.

Pismene prošnje z navedbo mezdnih zahtevkov in dosedanega opravila se naj pošljejo na

Rudnik LIGOJNA na Vrhniki.

THE REX Co.

Ljubljana

Selenburgova ulica št. 7, I. nadstr. (nasproti glavne pošte).

Trgovina z pisalnimi, razmnoževalnimi in računskimi stroji, pisarniškimi pohištvo ameriškega sistema, ter vsemi pisarniškimi potrebščinami.

Sprejemajo se vsa tovrstna popravila.

Zastoj! dobi vsak čebulček za lasno porabo v trgovini s semeni SEVER & KOMP, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

V Ljubljano potujočemu slav. občinstvu se priporoča: »Restavracija v Prešernovi ulici št. 9.«

Naravno malinovo in citronovo esenco

in druge potrebščine za izdelavo dobrih pokalic, kakor tudi 70 malinovo fondant-esence za aromatiziranje kanditov priporoča: Destilacija esence Srečko Potnik, Ljubljana, Slomškova ul. 27. — Istotako se kupijo sveži, čisti olupki oranž kg 15.—

Službo knjigovodje

razpisuje vodstvo Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo. Služba je provizorična in se sprejme le v knjigovodstvu praktično in strokovno popolnoma izvežbana moč, ki se more izkazati z najboljšimi referencami. Službo je treba nastopiti takoj. Vojni invalidi imajo prednost. Prosilci naj se zgledajo osebno najkasneje do 15. t. m. v vodstvu stvarne demobilizacije, Dunajska cesta št. 22, vhod iz vogala Sodne ulice.

Inženir dr. Miroslav Kačal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilskejeva ulica št. 7. Izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbene inženirske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

GOSPODARSKA PISARNA

Dr. Ivan Cerne

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6. poslojpe LJUDSKE POSOJILNICE.

daje nasvete v vseh gospodarskih zadevah in premoženjskih vprašanih; izposljuje posojila, posreduje prodajo in nakup vrednostnih papirjev in tujega denarja, posreduje pri prodajah in nakupih vseh posestev, izvršuje centve in ogleda. Promet z Ameriko. Edina pisarna te vrste v Jugoslaviji.

Urađuje od 8.-1/2. ure dop., od 3.-5. ure pop. Vprašajte s pismom. Znamka!

po 8 K Vino po 8 K

izvrstno iz okolice Sv. Ivan Zelene, iz Lošina, Križevca in Moslavina kakor tudi Stajersko preko ulice toči se v kleti »Hotela Tratnik« na Sv. Petra cesti 25.

— **Bankovska glavnica** —
K 15.000.000.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.
Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fond i okroglo K 4.000.000.
Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje aprovizorične kredite